

POVEZANI KROZ VRIJEME
Uz 70. rođendan muzeja Dvor Trakošćan

dr.sc. GORANKA HORJAN □ Dvor Trakošćan

Trakošćan je danas nacionalni muzej smješten u prekrasnom ambijentu park-šume s jezerom i upravo ga to krajobrazno jedinstvo s okolišem čini toliko drukčijim od ostalih muzeja. Obljetnicu je stoga možda najvidljivije obilježilo zanimanje javnosti za to da se trakošćansko jezero što prije uredi i da mu se vrati prvobitni izgled. Dvorac, jezero, pejzaž, muzej – destinacija je koja je prirasla srcu mnogih posjetitelja, pa tako i virtualnih. O tome svjedoči nagrada *Zlatna pribadača* koju je nedavno dobio Trakošćan, a dodjeljuje ju Google. No nagrada je zapravo izraz divljenja korisnika aplikacije *Google Maps* prema izvrsnoj lokaciji. Dodjeljuje se mjestima koja su *Googleovi* korisnici ocijenili najvišom ocjenom, pa se tako Trakošćan pridružio europskim dvorcima koji su dobili *Googleove Zlatne pribadače* kao potvrdu njihove popularnosti i velike turističke vrijednosti. Trakošćan je s više od 8600 klikova osvojio srca korisnika i time zaslužio nagradu te je prvi na listi deset hrvatskih dvoraca i palača, dobitnika te prestižne nagrade, što je Trakošćanu osiguralo mjesto na naslovnici e-publikacije koju tim povodom objavljuje Google.

U 2024. godini široka je publika uvrstila Trakošćan u top-50 zanimljivih lokacija u Hrvatskoj, među kojima su i nacionalni parkovi te plaže, zajedno sa spomenicima kulturne baštine. Među objektima kulturne baštine Trakošćan se nalazi odmah iza Dubrovačkih zidina, Dioklecijanove palače i pulske Arene. Ta vidljivost i privlačnost destinacije brižljivo se gradi i održava. Za muzejsku instituciju svakako je izazov nositi se s održavanjem i uređenjem kompleksa koji se prostire na više od 80 000 metara četvornih, pa bez redovne potpore osnivača – Ministarstva kulture i medija, to ne bi bio izvediv zadatak. No neizostavna su i desetljeća rada zaposlenika i ravnatelja Muzeja koji su se predano brinuli o kompleksu.

Obljetnička krilatica *Povezani kroz vrijeme* odabrana je kako bismo istaknuli ne samo to da povijest dvorca seže u daleku prošlost – pisani ga izvori prvi put spominju u 14. stoljeću – već i to da nas to bogato kulturno nasljeđe obvezuje da ga putem muzejskih programa stalno prezentiramo današnjim i budućim generacijama te ga povezujemo s njihovim potrebama.

Početkom godine za naše smo posjetitelje u obilazak uveli multimedijски doživljaj u proširenoj stvarnosti i nazvali ga *Oživljeni Trakošćan*. Osim oživljavanja bogate prošlosti trakošćanskog dvorca i njegovih nekadašnjih žitelja, uz pomoć te mobilne aplikacije posjetiteljima nudimo edukativan i zabavan doživljaj zanimljivom nadgradnjom bogatoga muzejskog ambijenta putem odabrane tematske cjeline. Posjetitelji prelaze vremenski okvir te dobivaju dublji uvid u dvorski život i kulturu unutar odabranih tema, a tijekom doživljaja proširene stvarnosti moguće je i snimanje fotografija. One se automatski spremaju u fotogaleriju kako bi korisnici imali personalizirane uspomene. Aplikacija sadržava 3D modele, animacije, vizualne efekte, zvučne zapise i tekstualne informacije. Modeli su realistični i animirani, a aplikacija je dostupna na hrvatskome i engleskom jeziku. Tematizirani su postavi *Lovačke sobe* s oživljenom lovačkom tradicijom, zatim *Viteška dvorana* s uprizorenjem dvoboja vitezova. U *Obiteljskoj dvorani* animirana su četiri portreta, dok u *Julijaninoj sobi* susrećemo plemkinju kako slika. U *Malom salonu* vlasnici se opuštaju u omiljenim aktivnostima, dok su u *Galeriji dječjih portreta* animirani portreti djece. Zanimljiva interpretacija atmosfere u *Dvorskoj kuhinji* zabavlja mnoge posjetitelje.

U obljetničkoj godini pažljivo smo odabrali izložbe, događanja i programe kojima se gradi povezanost današnjih posjetitelja s kulturnom baštinom. Velika obljetnička izložba *Tko tu koga ženi?* autorice Andreje Srednoselec, kustosice muzeja Dvor Trakošćan, bila je otvorena uz središnju proslavu u travnju 2024. Autorica je kroz temu ženidbenih veza objasnila zašto danas posjetitelji, šecujući prostorima dvorca, mogu vidjeti ne samo grbove Draškovića već i drugih uglednih plemićkih obitelji s kojima su njihovi članovi sklapali brak. O tome svjedoče i galerije portreta u stalnom postavu. U srednjovjekovnim i novovjekovnim feudalnim pričama često dominiraju muški protagonisti, pa je ovo bila prilika sagledati i žensku stranu te teme. Izložba *Žene u samostanu Arouca*, koju je Dvor Trakošćan otvorio u svibnju, nadovezuje se na prethodnu izložbu na način da sagledava što se događalo pripadnicama visokog plemstva koje nisu željele ući u brak ili je on bio poništen. Ulazak u ženske samostane nije bio samo izolacija od svjetovnog načina života već i prilika da se žene istaknu kao nadstojnice i upraviteljice golemih posjeda kojima su pojedini samostani upravljali.

Izložba je realizirana u suradnji s Muzejom Arouca iz istoimenoga grada u Portugalu. Taj je Muzej smješten je u nekadašnjem cistercitskom samostanu iz 10. stoljeća, koji je kao ženski samostan djelovao od 1151. godine. Jedna od njegovih najpoznatijih upraviteljica bila je kraljica Mafalda, kći portugalskog kralja Sancheza I. Izložba je rezultat obostrane suradnje, pa će stoga trakošćanska izložba *Tko tu koga ženi?* gostovati u Portugalu u proljeće 2025. godine.

Tijekom stoljeća Trakošćan je mijenjao vlasnike i izgled – od srednjovjekovne utvrde postaje najromantičniji dvorac Hrvatske i gotovo nema turističke promidžbe Hrvatske bez slike Trakošćana. Gotovo četiri stotine godina pripadao je grofovima Drašković, a s njihovim odlaskom u turbulentno vrijeme nakon Drugoga svjetskog rata sudbina dvorca bila je vrlo neizvjesna. Zaslugom muzejske struke i hrvatskih konzervatora dvorac je postao javna muzejska ustanova i 1954. otvorio je svoja vrata posjetiteljima. U listopadu 2024. Muzej je otvorio drugu obljetničku izložbu *Od burge do muzeja*, koju je pripremio viši kustos Ivan Mravlinčić. Ona je provela posjetitelje kroz dugo vremensko razdoblje od prvog spomena Trakošćana i njegovih vlasnika pa sve do danas. Pratila je preobrazbu koju je skromna srednjovjekovna obrambena utvrda doživjela mnogim preinakama i dogradnjama, da bi se sredinom 19. stoljeća transformirala u jedan od najljepših romantičnih dvoraca Europe.

Trakošćanski je muzej često priređivao likovne izložbe te je u 2024. realizirao dva takva projekta. U sklopu međumuzejske suradnje u siječnju je u Galeriji gostovala izložba poznatog akvarelista Viktora Šipeka iz fundusa Muzeja seljačkih buna iz Gornje Stubice. U lipnju je pak otvorena izložba *Portreti* poznatoga varaždinskog umjetnika Ivana Meseka, koja je obuhvatila fotografije slike „renesansnih portreta” autorice Ane Mihalić. Slike su bile postavljene u prostorima Galerije portreta kako bi omogućile usporedbu portreta nekada i danas. U ožujku je u dvorcu bila postavljena izložba stilskih haljina izrađenih od papira *Plemićka haljina kao inspiracija* autorice Darije Prše. Renesansne, barokne i ostale stilske haljine odgovarale su ambijentu pojedinih stilskih razdoblja u trakošćanskim sobama te su privukle veliku pozornost publike.

Dvor Trakošćan je u suradnji s ICOM-om Hrvatska bio domaćin jednodnevnog foruma muzealaca koji je okupio 70 stručnjaka iz svih dijelova Hrvatske. Tema skupa bila je kako smanjiti rizike poslovanja muzeja prilagodljivim modelima upravljanja u području jačanja kapaciteta, brendiranja i muzejskih investicija. Izlaganja inozemnih i domaćih stručnjaka bila su dostupna u obliku prezentacija i trening-radionica. Poseban je naglasak bio na poticanju novih međusektorskih suradnji u današnjemu dinamičnom muzejskom okruženju koje je sve izazovnije. Predstavljeni su različiti pogledi o izgradnji otpornosti u muzejima, a uz ICOM-ove stručnjake, na forumu su sudjelovali i predstavnici ICOMOS-a Hrvatska. Sudjelovanjem na međunarodnim konferencijama i suorganizacijom stručnih skupova trakošćanski se muzej sve snažnije pozicionira kao važan profesionalni sudionik u muzejskoj djelatnosti. Članstvo u strukovnim muzejskim organizacijama kao što su ICOM, ICOMOS, NEMO ili Interpret Europe omogućuje muzeju Dvor Trakošćan razmjenu znanja i izgradnju profesionalnih kapaciteta u ustanovi koja je u 2024. dodatno ojačala svoje ljudske resurse.

Muzej usporedno ostvaruje i niz investicija te radi na obnovi pojedinih dijelova dvorca. U tijeku je restauracija tapeta u neogotičkoj sobi, koja će krajem godine, zahvaljujući tome, zasjati novim sjajem. Obnovu vodi restauratorica Valentina Meštrić, u suradnji s hrvatskim i inozemnim stručnjacima.

Uz jezero je uređena i posljednja etapa šetnica prilagođena obilasku osoba smanjene pokretljivosti, a saniraju se staze od dvorca prema baroknim zgradama, uz istodobno uređenje odvodnje. Započela je i energetska obnova pomoćne barokne zgrade sufinancirana sred-

stvima EU fondova, a njome je obuhvaćena i Galerija muzeja Dvor Trakošćan.

Zanimljiva događanja uvelike privlače posjetitelje koji žele uživati i u zabavnoj komponenti baštine. Tradicionalno, muzej sudjeluje u *Noći muzeja* i *Noći utvrda*, a domaćin je mnogih glazbenih nastupa i kazališnih predstava. Trakošćan je idealna pozornica za manje nastupe, a u rujnu je bila i domaćin koncerta u sklopu *Varaždinskih baroknih večeri*. Na lokaciji Trakošćana održavaju se i sportska događanja, koja također privlače novu publiku, počevši od prestižne WCR utrke, koja je u travnju okupila ljubitelje relija, pa sve do popularne *Utrke za mač grofa Draškovića*, koja je u srpnju proslavila desetu obljetnicu. Na utрку dolaze i članovi obitelji Drašković, a ove godine to je bio mladi grof Ivan Aleksandar Draskovich, jedan od najmlađih potomaka te grane obitelji koja danas živi u Austriji.

Dvor Trakošćan se u obljetničkoj godini otvorio i novim suradnjama poput one s Konfucijevim institutom iz Zagreba. Uoči kineske Nove godine – *godine zmaja*, u Trakošćanu je upriličen „zmajski program“ u sklopu kojega su posjetitelji mogli čuti predaje o kineskome i europskom zmaju. Naime, ispod trakošćanskog dvorca na stijeni spava zmaj koji ga čuva, pa je Muzej za tu prigodu razradio niz edukativnih programa vezanih za predaju. Planira se i buduća razmjena izložaba s kineskim partnerima, a u tijeku je i prilagodba obilaska Trakošćana za kineske turiste, pa se nadamo da će to biti nova privlačna destinacija za njihov dolazak. Dvor Trakošćan je u partnerstvu s Muzejima Hrvatskog zagorja sudjelovao u utrci čamaca na Jarunu, u organizaciji Konfucijeva instituta, i kao „Dvorska flota“ osvojio drugo mjesto. To je bila inspiracija i za novi projekt nakon po-

vratka vode u jezero: na jezeru planiramo organizirati omanju utrku muzealaca. Na taj bismo se način prisjetili još jedne važne činjenice za muzejsku zajednicu – profesionalne uspjehe uvijek moramo obogatiti i prijateljskom atmosferom. Na to nas podsjećaju i naše obljetnice jer bez zajedništva nema ni predanosti ni profesionalnog uspjeha muzeja.

Primljeno: 25. kolovoza 2024.

LINKED THROUGH TIME

THE 70TH BIRTHDAY OF TRAKOŠĆAN PALACE MUSEUM

Trakošćan Palace today is a national museum located in a lovely setting of forest park and lake; it is actually this at-oneness with the landscape that makes it so different from other museums. Over the centuries, the palace has changed owners and its appearance, from medieval fortification it turned into Croatia's most romantic castle and there is hardly any tourist promotional material that does not include an image of Trakošćan. For almost four hundred years it was the property of the Counts Draskovich; when they left in the turbulent times after World War II the fate of the palace hung in the balance. In 1954, thanks to the museum discipline and Croatian conservators, it became a public museum institution and in 1954 opened its doors to visitors.

"Linked through Time" was selected as the anniversary slogan not only because the history of the castle itself stretches far back into the past, written sources referring to it for the first time in the 14th century, but also because the staff wished to point out the way in which this rich cultural heritage obliged them to continue to transmit and connect it with the needs of the present-day generations through the museum programmes.

In the anniversary year the exhibitions, events and programme were carefully chosen for their ability to connect today's visitors with the cultural heritage. At the beginning of the year they took visitors on a tour of a multimedia experience in augmented reality, "Trakošćan Brought to Life". The big anniversary exhibition "Who Marries Whom Here" created by Andreja Srednoselec, curator of Trakošćan Palace Museum, was opened in April 2024 along with the main celebration. The exhibition "Women in Arouca Convent" took over from the preceding show by considering what happened to female members of the upper aristocracy who either never married, or did, but had their marriages annulled. In October a second anniversary exhibition was opened in the museum, "From Burg to Museum", devised and prepared by senior curator Ivan Mravlinčić.

In parallel with this the Museum undertook a string of investments and worked on the renovation of parts of the palace as well as the restoration of the wall hanging in the neo-Gothic room. The anniversary was perhaps most visibly marked by public interest in having the lake put in order and restored to its original appearance. Palace, lake, museum and landscape make an outing that has won the affection of many a visitor.